

## การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

### เทศบาลตำบลมะขามเมืองใหม่ อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี

ตามยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔) และการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity and Transparency Assessment : ITA) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

#### ๑. วัตถุประสงค์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

มาตรการการป้องกันการทุจริตสามารถลดความเสี่ยงที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตในองค์กรได้ ดังนั้น การประเมินด้านการทุจริต การออกแบบและการปฏิบัติงานตามมาตรการควบคุมภายในที่เหมาะสม จะช่วยลดความเสี่ยงด้านการทุจริต ตลอดจนการสร้างจิตสำนึกและค่านิยมในการต่อต้านการทุจริต ให้แก่บุคลากรขององค์กรถือเป็นการป้องกันมิให้เกิดการทุจริตในองค์กร ทั้งนี้ การนำเครื่องมือการประเมินความเสี่ยงมาใช้ในองค์กรจะช่วยเป็นหลักประกันในระดับหนึ่งว่า การดำเนินการขององค์กร จะไม่มีการทุจริต หรือในกรณีที่พบการทุจริตที่ไม่คาดคิด โอกาสที่จะประสบกับปัญหาน้อยกว่าองค์กรอื่น หรือหากเกิดความเสียหายขึ้นก็จะเป็นความเสียหายที่น้อยกว่าองค์กรที่ไม่มีการนำเครื่องมือประเมินความเสี่ยง

#### ๒. การบริหารจัดการความเสี่ยงมีความแตกต่างจากการตรวจสอบภายในอย่างไร

การบริหารจัดการความเสี่ยงเป็นการทำงานในลักษณะที่ทุกภาระงานต้องประเมินความเสี่ยงก่อนปฏิบัติงานทุกครั้ง และแทรกกิจกรรมการตอบโต้ความเสี่ยงไว้ก่อนเริ่มปฏิบัติงานหลักตามภาระงานปกติของการเฝ้าระวังความเสี่ยงล่วงหน้าจากทุกภาระงานร่วมกัน โดยเป็นส่วนหนึ่งของความรับผิดชอบปกติที่มีการรับรู้และยอมรับจากผู้ที่เกี่ยวข้อง (ผู้นำส่งงานให้) เป็นลักษณะ Pre – Decision ส่วนการตรวจสอบภายในจะเป็นในลักษณะกำกับติดตามความเสี่ยงเป็นการสอบทานในลักษณะ Post – Decision

#### ๓. ขอบเขตประเมินความเสี่ยงการทุจริต

ประเภทความเสี่ยงการทุจริต แบ่งเป็น ๓ ด้าน (Function Based)

- ๑) ด้านความเสี่ยงการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาอนุมัติ อนุญาต (เฉพาะหน่วยงานที่มีภารกิจในการให้บริการประชาชนอนุมัติ หรืออนุญาต ตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘)
- ๒) ด้านความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่
- ๓) ด้านความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้จ่ายงบประมาณและการบริหารจัดการทรัพยากรภาครัฐ

#### ๔. วิธีการวิเคราะห์ความเสี่ยง

เป็นการวิเคราะห์โดยเริ่มจากระบุความเสี่ยงจากกระบวนการงานต่าง ๆ อธิบายรูปแบบพฤติกรรม เหตุการณ์ความเสี่ยงการทุจริต การวิเคราะห์ความรุนแรงของผลกระทบ กับระดับความจำเป็นของการเฝ้าระวัง และการกำหนดมาตรการ/กิจกรรม/แนวทางในการป้องกันความเสี่ยงของการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตในเทศบาลตำบลมะขามเมืองใหม่ที่มีประสิทธิภาพ

#### ๕. การระบุความเสี่ยง มีขั้นเตรียมการ คือ

- ก่อนทำการประเมินความเสี่ยงการทุจริต ต้องทำการคัดเลือกงานหรือกระบวนการจากภารกิจในแต่ละประเภทที่จะทำการประเมิน

**ขั้นตอนที่ ๑ การระบุความเสี่ยง** นำข้อมูลที่ได้จากขั้นเตรียมการของกระบวนการที่จะทำการประเมินความเสี่ยงการทุจริต ซึ่งในขั้นตอนการปฏิบัติงานนั้นย่อมประกอบไปด้วยขั้นตอนย่อย ในการระบุความเสี่ยงตามขั้นตอนที่ ๑ ให้ทำการระบุความเสี่ยง อธิบายรายละเอียด รูปแบบพฤติกรรมความเสี่ยงเฉพาะที่มีความเสี่ยงการทุจริตเท่านั้น และในการประเมินต้องคำนึงถึงความเสี่ยงในภาพรวมของการดำเนินงานเรื่องที่จะทำการประเมินด้วย เนื่องจากในกระบวนการปฏิบัติงานตามขั้นตอนอาจไม่พบความเสี่ยง หรือโอกาสเสี่ยงต่ำ แต่อาจพบว่ามีความเสี่ยงในเรื่องนั้น ๆ ที่ไม่ได้อยู่ในขั้นตอนก็ได้ โดยไม่ต้องคำนึงว่าหน่วยงานจะมีมาตรการการป้องกัน หรือแก้ไข ความเสี่ยงการทุจริตอยู่แล้ว การนำเข้าสู่ข้อมูลรายละเอียดดังกล่าวลงในประเภทของความเสี่ยง ซึ่งเป็น Know Factor หรือ Unknow Factor

**Know Factor** ความเสี่ยงทั้งปัญหา/พฤติกรรมที่เคยรับรู้ว่าจะเคยเกิดมาก่อน คาดหมายได้ว่ามีโอกาสที่จะเกิดซ้ำหรือมีประวัติอยู่แล้ว

**Unknow Factor** ปัจจัยความเสี่ยงที่มาจากพยากรณ์ ประเมินการล่วงหน้าในอนาคต ปัญหา/พฤติกรรม ความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น

#### ตารางที่ ๑ ตารางระบุการจัดการความเสี่ยง (Know Factor และ Unknow Factor)

โอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต	ประเภทความเสี่ยงการทุจริต	
	Know Factor (เคยเกิดขึ้นแล้ว)	Unknow Factor (ยังไม่เคยเกิดขึ้น)
(ให้อธิบายรูปแบบ พฤติกรรมการทุจริตของกระบวนการ หรืองานที่เลือกมาทำการประเมินความเสี่ยงว่ามีโอกาส หรือความเสี่ยงการทุจริต)		

**ขั้นตอนที่ ๒ การวิเคราะห์สถานะความเสี่ยง** ให้นำข้อมูลจากตารางที่ ๑ มาวิเคราะห์เพื่อแสดงสถานะความเสี่ยงการทุจริตออกตามรายสีไฟจราจร มีรายละเอียด ดังนี้

สถานะสีเขียว : ระดับความเสี่ยงต่ำ

สถานะสีเหลือง : ความเสี่ยงระดับปานกลาง และสามารถใช้เวลาหรืองบประมาณในการปฏิบัติงานตามปกติควบคุมดูแลได้

สถานะสีส้ม : ความเสี่ยงระดับสูง เป็นกระบวนการที่มีผู้เกี่ยวข้องหลายคน หลายหน่วยงานภายในองค์กร มีหลายขั้นตอนยากต่อการควบคุม หรือไม่มีอำนาจควบคุมข้ามหน่วยงานตามหน้าที่ปกติ

สถานะสีแดง : ความเสี่ยงระดับสูงมาก เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับบุคคลภายนอกที่ไม่รู้จัก ไม่สามารถตรวจสอบได้ชัดเจน ไม่สามารถกำกับติดตามได้อย่างใกล้ชิดหรืออย่างสม่ำเสมอ

**ตารางที่ ๒** ตารางแสดงสถานะความเสี่ยง (แยกตามรายสีไฟจราจร)

โอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต	เขียว	เหลือง	ส้ม	แดง

**ขั้นตอนที่ ๓ ระดับความเสี่ยง** นำโอกาสความเสี่ยงการทุจริตที่มีสถานะความเสี่ยงระดับสูงจนถึงความเสี่ยงสูงมากมาทำการหาค่าความเสี่ยงรวม ซึ่งได้จากระดับความจำเป็นของการเฝ้าระวัง ที่มีค่า ๑ - ๓ คูณด้วยความรุนแรงของผลกระทบที่มีค่า ๑ - ๓ เช่นกัน ค่า ๑ - ๓ มีเกณฑ์ในการหาค่า ดังนี้

**๓.๑ ระดับความจำเป็นของการเฝ้าระวัง** มีแนวทางในการพิจารณา ดังนี้

- ถ้าเป็นกิจกรรม หรือขั้นตอนหลักที่สำคัญของกระบวนการนั้น ๆ แสดงว่ากิจกรรมหรือขั้นตอนนั้น เป็น Must หมายถึง มีความจำเป็นสูงของการเฝ้าระวังความเสี่ยงการทุจริตที่ต้องทำการป้องกัน ไม่ดำเนินการไม่ได้ ค่าของ Must คือ ค่าที่อยู่ในระดับ ๒ หรือ ๓

- ถ้าเป็นกิจกรรม หรือขั้นตอนรองของกระบวนการนั้น ๆ แสดงว่ากิจกรรมหรือขั้นตอนนั้น เป็น Should หมายถึง มีความจำเป็นต่ำในการเฝ้าระวังความเสี่ยงการทุจริต ค่าของ Should คือ ค่าที่อยู่ในระดับ ๑ เท่านั้น

**๓.๒ ระดับความรุนแรงของผลกระทบ** มีแนวทางในการพิจารณา ดังนี้

- กิจกรรมหรือขั้นตอนการปฏิบัติงานนั้นเกี่ยวข้องกับผลกระทบทางการเงิน รายได้ลด รายจ่ายเพิ่ม ค่าอยู่ที่ ๒ หรือ ๓

- กิจกรรมหรือขั้นตอนการปฏิบัติงานนั้น มีผลกระทบต่อผู้ใช้บริการ กลุ่มเป้าหมาย ค่าอยู่ที่ ๒ หรือ ๓

- กิจกรรมหรือขั้นตอนการปฏิบัติงานนั้น มีผลกระทบต่อกระบวนการภายใน หรือผลกระทบต่อด้านการเรียนรู้ องค์ความรู้ ค่าอยู่ที่ ๑ หรือ ๒

ตารางที่ ๓ Scoring ทะเบียนข้อมูลที่ต้องเฝ้าระวัง ๒ มิติ

โอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต	ระดับความจำเป็นของการเฝ้าระวัง	ระดับความรุนแรงของผลกระทบ	ค่าความเสี่ยงรวม จำเป็น × รุนแรง

ตารางที่ ๓.๑ ระดับความจำเป็นต้องการเฝ้าระวัง

โอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต	กิจกรรมหรือขั้นตอนหลัก Must	กิจกรรมหรือขั้นตอนรอง Should

ตารางที่ ๓.๒ ระดับความรุนแรงของผลกระทบ

โอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต	๑	๒	๓

ขั้นตอนที่ ๔ การประเมินการควบคุมความเสี่ยง

ให้นำค่าความเสี่ยงรวม (จำเป็น × รุนแรง) จากตารางที่ ๓ มาทำการประเมินการควบคุมการทุจริตว่ามีระดับการควบคุมความเสี่ยงการทุจริตอยู่ในระดับใด เมื่อเทียบกับคุณภาพการจัดการ โดยเกณฑ์การจัดการจะแบ่งเป็น ๓ ระดับ ดังนี้

**ดี** : จัดการได้ทันที ทุกครั้งที่เกิดความเสี่ยงไม่กระทบถึงผู้ใช้บริการ/ผู้รับมอบผลงาน องค์กร ไม่มีผลเสียทางการเงิน ไม่มีรายจ่ายเพิ่ม

**พอใช้** : จัดการได้โดยส่วนใหญ่ มีบางครั้งยังจัดการไม่ได้ กระทบถึงผู้ใช้บริการ/ผู้รับมอบผลงาน องค์กร แต่ยอมรับได้ มีความเข้าใจ

อ่อน : จัดการไม่ได้ หรือจัดการได้เพียงส่วนน้อย การจัดการเพิ่มเกิดจากรายจ่าย มีผลกระทบต่อผู้ให้บริการ/ผู้รับมอบผลงาน และยอมรับไม่ได้ ไม่มีความเข้าใจ

ตารางที่ ๔ ตารางแสดงการประเมินการควบคุมความเสี่ยง

โอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต	คุณภาพการจัดการ	ค่าประเมินการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต		
		ค่าความเสี่ยงระดับต่ำ	ค่าความเสี่ยงระดับปานกลาง	ค่าความเสี่ยงระดับสูง

ขั้นตอนที่ ๕ แผนบริหารความเสี่ยง ให้เลือกเหตุการณ์ที่มีความเสี่ยงสูงสุดจากการประเมินการควบคุมความเสี่ยง ในตารางที่ ๔ ที่อยู่ในช่องค่าความเสี่ยง อยู่ในระดับสูง ปานกลาง ต่ำมาทำแผนบริหารความเสี่ยงการทุจริตตามลำดับ

ความเสี่ยงด้าน	กระบวนการ	รูปแบบ พฤติการณ์ ความเสี่ยงการทุจริต	มาตรการดำเนินการป้องกันการทุจริต	ระยะเวลา	ผู้รับผิดชอบ

ขั้นตอนที่ ๖ เป็นการจัดทำแบบรายงานผลการดำเนินงานตามแผนบริหารความเสี่ยงการทุจริต ตารางที่ ๖ แบบรายงานผลการดำเนินงานตามแผนบริหารความเสี่ยง

ประเมินความเสี่ยงการทุจริตด้าน.....	
ชื่อกระบวนการ.....	
หน่วยงานที่รับผิดชอบ.....	
โอกาส/ความเสี่ยง	
รูปแบบ พฤติการณ์ความเสี่ยงการทุจริต	
สถานะของการดำเนินการจัดการความเสี่ยง	<input type="checkbox"/> ยังไม่ได้ดำเนินการ <input type="checkbox"/> ดำเนินการแล้ว/เฝ้าระวัง และติดตามต่อเนื่อง <input type="checkbox"/> เริ่มดำเนินการไปบ้างแล้ว แต่ยังไม่ครบถ้วน

	<input type="checkbox"/> เหตุผลอื่น (โปรดระบุ).....
ผลการดำเนินงาน	..... ..... ..... ..... .....

**การระบุความเสี่ยง ด้านความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่**

- การดำเนินการ เรื่อง การรับสมัครสอบเพื่อสรรหาและการเลือกสรรเป็นพนักงานจ้างของเทศบาลตำบลมะขามเมืองใหม่ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔
- หน่วยงานที่รับผิดชอบ สำนักปลัดเทศบาลตำบลมะขามเมืองใหม่

**ตารางที่ ๑** ตารางระบุการจัดการความเสี่ยง (Know Factor และ Unknow Factor)

โอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต	ประเภทความเสี่ยงการทุจริต	
	Know Factor (เคยเกิดขึ้นแล้ว)	Unknow Factor (ยังไม่เคยเกิดขึ้น)
<p><b>ขั้นตอนหลัก</b> การประกาศรับสมัคร</p> <p><b>ขั้นตอนย่อย</b> ที่มีความเสี่ยงการทุจริต</p> <p>- มีกระบวนการงานที่เกี่ยวข้องกับเจ้าหน้าที่ อาจมีการเอื้อประโยชน์ หรือให้ความสำคัญช่วยเหลือพวกพ้องหรือจงใจละเลยสาระสำคัญในเอกสารการรับสมัคร</p>		√
<p><b>ขั้นตอนหลัก</b> การสอบภาค ก ภาค ข และภาค ค</p> <p><b>ขั้นตอนย่อย</b> ที่มีความเสี่ยงการทุจริต</p> <p>- มีกระบวนการงานที่เกี่ยวข้องกับเจ้าหน้าที่ ซึ่งมีโอกาสใช้อย่างไม่เหมาะสม อาจมีการเอื้อประโยชน์หรือให้ความช่วยเหลือพวกพ้อง ไม่โปร่งใส ไม่ยุติธรรม</p>		√

**ตารางที่ ๒** ตารางแสดงสถานะความเสี่ยง (แยกตามรายสีไฟจราจร)

โอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต	เขียว	เหลือง	ส้ม	แดง
<p><b>ขั้นตอนหลัก</b> การประกาศรับสมัคร</p> <p><b>ขั้นตอนย่อย</b> ที่มีความเสี่ยงการทุจริต</p> <p>- มีกระบวนการงานที่เกี่ยวข้องกับเจ้าหน้าที่ อาจมีการเอื้อประโยชน์ หรือให้ความสำคัญช่วยเหลือพวกพ้องหรือจงใจละเลยสาระสำคัญในเอกสารการรับสมัคร</p>		√		
<p><b>ขั้นตอนหลัก</b> การสอบภาค ก ภาค ข และภาค ค</p> <p><b>ขั้นตอนย่อย</b> ที่มีความเสี่ยงการทุจริต</p> <p>- มีกระบวนการงานที่เกี่ยวข้องกับเจ้าหน้าที่ ซึ่งมีโอกาสใช้อย่างไม่เหมาะสม อาจมีการเอื้อประโยชน์หรือให้ความช่วยเหลือพวกพ้อง ไม่โปร่งใส ไม่ยุติธรรม</p>		√		

ตารางที่ ๓ Scoring ทะเบียนข้อมูลที่ต้องเฝ้าระวัง ๒ มิติ

โอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต	ระดับความจำเป็นของการเฝ้าระวัง	ระดับความรุนแรงของผลกระทบ	ค่าความเสี่ยงรวมจำเป็น x รุนแรง
๑. การสรรหาพนักงานจ้าง ขั้นตอนการประกาศรับสมัคร	๒	๒	๔
๒. การสรรหาพนักงานจ้าง ขั้นตอนการสอบภาค ก ภาค ข และภาค ค	๒	๒	๔

ตารางที่ ๓.๑ ระดับความจำเป็นต้องการเฝ้าระวัง

โอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต	กิจกรรมหรือขั้นตอนหลัก Must	กิจกรรมหรือขั้นตอนรอง Should
๑. การสรรหาพนักงานจ้าง ขั้นตอนการประกาศรับสมัคร	๒	๑
๒. การสรรหาพนักงานจ้าง ขั้นตอนการสอบภาค ก ภาค ข และภาค ค	๒	๑

ตารางที่ ๓.๒ ระดับความรุนแรงของผลกระทบ

โอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต	๑	๒	๓
๑. การสรรหาพนักงานจ้าง ขั้นตอนการประกาศรับสมัคร		√	
๒. การสรรหาพนักงานจ้าง ขั้นตอนการสอบภาค ก ภาค ข และภาค ค		√	

ตารางที่ ๔ ตารางแสดงการประเมินการควบคุมความเสี่ยง

โอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต	คุณภาพการจัดการ	ค่าประเมินการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต		
		ค่าความเสี่ยงระดับต่ำ	ค่าความเสี่ยงระดับปานกลาง	ค่าความเสี่ยงระดับสูง
๑. การสรรหาพนักงานจ้าง ขั้นตอนการประกาศรับสมัคร	ดี	√		
๒. การสรรหาพนักงานจ้าง ขั้นตอนการสอบภาค ก ภาค ข และภาค ค	ดี	√		



แผนบริหารความเสี่ยงการทุจริตของเทศบาลตำบลมะขามเมืองใหม่ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

ความเสี่ยงด้าน	กระบวนการงาน	รูปแบบพฤติกรรมความเสี่ยงการทุจริต	มาตรการดำเนินการป้องกันการทุจริต	ระยะเวลาดำเนินการ	ผู้รับผิดชอบ
ความเสี่ยงการทุจริตในความพร้อมใสของการใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่	การรับสมัครสอบบุคคลเพื่อสรรหาและการเลือกสรรพนักงานจ้างของเทศบาลตำบลมะขามเมืองใหม่ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ พนักงานจ้างทั่วไป ตำแหน่งคนงานทั่วไป จำนวน ๒ อัตรา	เจ้าหน้าที่ ผู้บริหาร ท้องถิ่น อาจเรียก รับผลประโยชน์ จงใจ ละเลยสาระสำคัญในเอกสารรับสมัคร ให้ ความช่วยเหลือพวกพ้อง ไม่โปร่งใส ไม่ ยุติธรรม ในระหว่าง การตรวจสอบเอกสาร และการสอบภาค ก ภาค ข และ ภาค ค	<p>๑. มีการแต่งตั้ง คณะกรรมการ ดำเนินการสรรหา และเลือกสรร พนักงานจ้าง ,เจ้าหน้าที่รับสมัคร และ ตรวจสอบคุณสมบัติ ,คณะกรรมการ ออกข้อสอบ ,คณะกรรมการพิมพ์ ข้อสอบ ,คณะกรรมการเก็บรักษา ข้อสอบ ,คณะกรรมการควบคุมการ สอบ เพื่อกำกับดูแลในขั้นตอนต่าง ๆ ด้วยความยุติธรรม โปร่งใส</p> <p>๒. มีการประกาศรับสมัครและ ดำเนินการสรรหาด้วยความโปร่งใส และตรวจสอบได้</p> <p>๓. มีการรายงานผลแต่ละขั้นตอนให้ผู้มี อำนาจ (ผู้บริหาร) ทราบทุกครั้ง</p> <p>๔. เน้นย้ำแนวทางการปฏิบัติเกี่ยวกับการ ให้บริการ เพื่อให้เจ้าหน้าที่ทราบ อย่างสม่ำเสมอ รวมทั้งการสร้าง วัฒนธรรมองค์กร ป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อนในการปฏิบัติงาน</p> <p>๕. ประชาสัมพันธ์ช่องทางการร้องเรียน ด้านการทุจริตให้ผู้รับบริการทราบ เพื่อ เป็นช่องทางในการแจ้งเบาะแสการ ทุจริตในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่</p>	ต.ค. ๖๓ – ก.ย. ๖๔	สำนักปลัด



(นายดิลก บัวเกิด)

นายกเทศมนตรีตำบลมะขามเมืองใหม่